

Matej Drevenšek¹,
Marjeta Kovač²

Analiza osnovnošolskih šol v naravi s plavalnimi vsebinami

Izvleček

Namen raziskave je bil analizirati podatke o izpeljanih šolah v naravi (ŠvN) s plavalnimi vsebinami in njihovih značilnostih. Pregledali smo spletne strani vseh slovenskih matičnih osnovnih šol (N = 452). Nato smo podrobneje analizirali samo tiste šole, ki so izvedle ŠvN s plavalnimi vsebinami v šolskem letu 2016/17 in ki so o tem poročale na svojih spletnih straneh (N = 333). Analiziranih izvedb je bilo več (N = 352), saj so nekatere šole v istem letu izvedle več kot eno tovrstno ŠvN. Ugotavljamo, da obstajajo statistično značilne razlike v številu izvedb ŠvN s plavalnimi vsebinami glede na velikost šole in statistično regijo. Največkrat so šole organizirale ŠvN s plavalnimi vsebinami v petih dneh (83,5 %), več kot polovica izvedb je bila namenjena učencem 5. razreda (54,3 %), prevladovala pa so izvedbe v juniju in septembru (67,9 %) ob morju (77 %), ostale ŠvN pa so šole organizirale v slovenskih termalnih zdraviliščih. Šole poleg slovenskega (62,7 %) izbirajo še hrvaško primorje, najpogostejša izbira v Sloveniji pa je Ankaran (19,9 % izvedb).

Gljučne besede: osnovna šola, šola v naravi, plavanje, dolžina, lokacija, spletna stran.

http://www.os-crna.si/files/2014/09/Sola_v_naravi-2014.jpg

Analysis of the primary education schools in nature that include swimming activities

Abstract

The purpose of this study was to analyze information on the implemented Schools in nature that include swimming activities. The sample of the survey included all (n=452) Slovenian central primary schools in school year 2016/2017. Only the schools (n=333) that organized the Schools in nature with swimming contents and had their data published on their websites were analyzed in detail. Since some schools organized more than one program in the same year, the total of 352 Schools in nature were included in the survey. There were statistically significant differences in the number of Schools in nature with swimming activities regarding to the size of the school and the statistical region. Most often, schools organized five-day Schools in nature that included swimming activities (83.3%), Schools in nature were organized in June and September (68.4%), and involved the 5th grade pupils (54.3%). Most of the Schools in nature were organized at seaside (77%), along Slovenian coast (62.7%), with the city of Ankaran as the most common destination (19.9%).

Key words: outdoor activities, school in nature, swimming, location, primary school, website.

¹Srednja frizerska šola Ljubljana

²Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

■ Uvod

Znanje plavanja je življenjskega pomena. Predstavlja varnost in osnovo za vse nadaljnje dejavnosti, povezane z vodo. Za otroke sta zelo pomembna zgodnje učenje plavanja in srečanje z vodo, saj plavanje oblikuje rast in razvoj telesa, poleg tega pa omogoča izvedbo gibov, ki jih sicer ni mogoče izvajati med gibanjem na prostem. Plavalno znanje, ki ga otrok pridobi v odraščanju, nosi s sabo celo življenje in ga uporablja v različnih situacijah in trenutkih. Otrokom predstavljajo vodne dejavnosti sprostitvev, zabavo, užitek in igro, prek katere poleg socialnih veščin in gibalnih sposobnosti razvijajo tudi svojo osebnost in oblikujejo svojo samopodobo (Kapus idr., 2011). Zaradi tega je plavanje vključeno v učne programe številnih evropskih držav kot obvezna ali izbirna vsebina (Evropska komisija/EACEA/Eurydice, 2013, str. 20). V slovenskem šolskem sistemu mora šola organizirati v drugem ali tretjem razredu 20-urni tečaj plavanja s ciljem, da po končanem tečaju učenci preplavajo 25 metrov, svoje znanje pa učenci nadgradijo v šoli v naravi (ŠvN) s plavalnimi vsebinami, kjer naj bi postali plavalci (Kovač idr., 2011), kar po nacionalnem standardu pomeni, da preplavajo 50 metrov in izvedejo nalogo za varnost (Kapus idr., 2011).

ŠvN je posebna vzgojno-izobraževalna oblika, kjer cel razred ali več oddelkov istega razreda odide za nekaj časa v naravo v čim bolj avtentično okolje, zunaj kraja stalnega bivanja (Kristan, 2010; »Šola v naravi«, 2017). Po šolski zakonodaji mora šola v času obveznega šolanja ponuditi učencu vsaj eno ŠvN, pri tem pa je izbira vsebin prepuščena šoli (Kovač in Jurak, 2012), učni načrt za predmet šport pa navaja, da naj šola ponudi ŠvN s plavalnimi vsebinami četrtošolcem z namenom, da učenci izpopolnijo znanje plavanja, usvojeno na 20-urnem plavalnem tečaju (Kovač idr., 2011).

Raziskav o izvedbah ŠvN je zelo malo. Obstaja nekaj statističnih analiz pristojnega ministrstva, a so podatki zbrani z različnim metodološkim pristopom; vse dosedanje analize pa kažejo, da slovenske šole najpogosteje ponudijo naravoslovno ŠvN, med športnimi pa prevladuje ŠvN s plavalnimi vsebinami (»Analiza ŠvN za koledarsko leto«, 2014; Kovač in Jurak, 2012). Njena osrednja vsebina je predvsem plavanje in dejavnosti v vodi, ob vodi, na njej ali pod njo, v povezavi z raziskovanjem naravoslovnih in kulturnih znamenitosti kraja, kjer poteka ŠvN (»Šola v naravi«, 2017). Kraj in čas ŠvN sta bistvenega pomena za učinko-

vitost pri doseganju osrednjega cilja plavalne ŠvN, zato stroka priporoča izvedbo ob morju v mesecu juniju ali septembru, trajala naj bi najmanj 5 dni, udeležili pa se je naj bi učenci 4. razreda (Kovač idr., 2011; Kristan, 2010). Udeležba čim večjega števila učencev v ŠvN je odvisna od njene predstavitve javnosti, predvsem staršem (Kristan, 1998). Osnovna šola mora skladno z 32. členom Zakona o osnovni šoli (2011) na svoji spletni strani predstaviti podatke o šoli, značilnosti njenega programa in organizacijo dela šole v skladu z letnim delovnim načrtom, torej tudi izvedbo različnih ŠvN.

Namen te raziskave je bil ugotoviti, kdaj, kje in na kakšen način osnovne šole organizirajo ŠvN s plavalnimi vsebinami, v katerih razredih jih ponudijo učencem, pa tudi, ali šole celovito objavljajo podatke o ŠvN na svetovnem spletu in če, kako ter v kakšni meri. Želeli pa smo tudi ugotoviti, ali obstajajo razlike med izvedbami ŠvN glede na statistične regije in velikost šol.

■ Metode dela

Preizkušanci

V raziskavo smo vključili vse matične osnovne šole v Sloveniji (N = 452), ki so bile v šolskem letu 2016/17 v zbirki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) (»Seznam osnovnih šol«, 2017). V nadaljevanju raziskave smo v vzorec vključili samo tiste šole, ki so izvedle ŠvN s plavalnimi vsebinami in so o tem imele dostopne podatke na svojih spletnih straneh. Takšnih šol je bilo 333, izvedle pa so 352 ŠvN. Šole smo uvrstili v skupine po statističnih regijah (»Slovenske statistične regije in občine v številkah«, 2017) in po velikosti, pri tem pa smo upoštevali maksimalen in minimalen normativ za število učencev znotraj enega oddelka (Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, 2007) ter število oddelkov posameznega razreda na posamezni šoli. Tako smo uporabili naslednje merilo: majhna šola – do 250 učencev; srednje velika – med 250 in 450 učencev; velika – nad 450 učencev.

Pripomočki

V raziskavi je bila uporabljena opazovalna metoda. Podatke s spletnih strani šol smo pridobili s spletnim iskalnikom Google. Za interpretacijo in ponazoritev podatkov smo si pomagali s programi Microsoft Excel 2013, Google Earth in IBM SPSS Statistics 17. Razlike med izvedbami šol glede na velikost in statistično regijo smo preverjali z

χ^2 testom. Pri tem smo razlike označili kot statistično značilne pri 5 % stopnji tveganja za napako.

Postopek

Najprej smo na spletni strani MIZŠ pridobili seznam šol (»Seznam osnovnih šol«, 2017) in med 17. avgustom in 9. septembrom 2017 pregledali njihove spletne strani po posebnem protokolu. Informacije o ŠvN s plavalnimi vsebinami smo iskali v letnih delovnih načrtih šol, objavah, obveznih publikacijah, predstavitev dejavnosti idr. Zanimalo nas je: število učencev in s tem velikost šole, izvedba ŠvN s plavalnimi vsebinami (je izvedla, ni izvedla, ni podatkov, ni spletne strani ...). Tako smo dobili vzorec 333 šol, pri katerih smo v nadaljevanju zabeležili mesto pridobitve podatkov (objava, publikacija idr.), mesec izvajanja ŠvN, trajanje ŠvN, razred, ki se je udeležil ŠvN, vrsto bivanja (hotel, počitniški dom), kraj izvajanja, način izvedbe (primorje ali celina), državo izvedbe (Slovenija, Hrvaška) in s pomočjo programa Google Earth oddaljenost kraja izvajanja ŠvN od lokacije šole.

■ Rezultati in razprava

Zbrane podatke smo razdelili v več skupin glede na to, ali so šole izvedle ŠvN ali ne, oziroma pri tistih, ki so jo izvedle, ali so to predstavile na spletu ali ne (Tabela 1). Največji delež so predstavljale šole, ki so ŠvN s plavalnimi vsebinami izvedle in imele o tem dostopne podatke (N = 333; 73,67 %). Med temi 333 šolami jih je bilo 19 (5,7 %), ki so to vrsto ŠvN organizirale dvakrat v istem letu, kar predstavlja 352 izvedb osnovnošolskih ŠvN s plavalnimi vsebinami. Šol, ki so prav tako imele dostopne podatke o ŠvN, bodisi za prejšnje ali obravnavano šolsko leto, vendar je bilo iz njih razvidno, da vsebinsko te vrste ŠvN v šolskem letu 2016/17 niso izvedle, je bilo 80 (17,7 %). Iz 39 šol (8,63 %) nismo pridobili uporabnih podatkov za našo raziskavo: kar pri 24 šolah (5,3 % vseh šol) nismo mogli razbrati, katero vsebino so organizirale v ŠvN ali pa podatka preprosto ni bilo. Pri 14 šolah smo zaradi časa zbiranja podatkov (konec avgusta in začetek septembra) zamudili informacije o njihovih izvedbah, saj so spletne strani že preuredile za novo šolsko leto. To sicer pomeni, da šolsko spletno stran sproti osvežujejo, kar je pohvalno. Zanimivo pa je bilo tudi, da ena izmed šol sploh ni imela spletne strani, kar je presenetljivo, saj Za-

Tabela 1
Vrsta podatkov glede na velikost šol

Vrsta podatkov	Velikost šole (število šol in odstotek)				
	Majhne šole	Srednje velike šole	Velike šole	Ni podatka	Skupaj
Šola je izvedla ŠvN s plavalnimi vsebinami	67 62 %	92 80 %	96 84,2 %	78 67,8 %	333
Šola ni izvedla ŠvN s plavalnimi vsebinami (je pa ostale)	33 30,6 %	22 19,1 %	10 8,8 %	15 13 %	80
Na spletni strani šole ni mogoče razbrati podatkov o izvedbi	7 6,5 %	0	3 2,6 %	14 12,2 %	24
Šola ima na spletni strani podatke samo za novo šolsko leto	1 0,9 %	1 0,9 %	5 4,4 %	7 6,1 %	14
Šola nima spletne strani	0	0	0	1 0,9 %	1
Skupaj	108	115	114	115	452

kon o osnovni šoli (1996) od šol zahteva, da predstavijo svoje delo na spletu.

Izvedbe ŠvN s plavalnimi vsebinami glede na velikost šole

Zobec (2017) ugotavlja, da na izvedbo različnih oblik pedagoškega dela vpliva tudi velikost šole. Navaja, da učitelji na manjših šolah sicer lažje najdejo ustrezno lokacijo za izvedbo ŠvN, a imajo težave s pridobivanjem strokovnega kadra, saj na njih poučujeta le en ali dva učitelja športne vzgoje. Iz Tabele 1 lahko razberemo, da delež izvedb narašča glede na velikost šole. Med velikimi šolami jih je 84,2 % izvedlo plavalno ŠvN in podatke objavilo na spletu, med srednje velikimi je bilo takih 80 % in med majhnimi samo 62 %. Testiranje razlik z χ^2 testom je pokazalo, da so razlike med skupinami glede na velikost šol statistično značilne ($\chi^2 = 16,589$; $p = 0,000$). Menimo, da je glavni vzrok predvsem v tem, da majhne šole zaradi manjšega števila učencev združijo po dva razreda in posledično vseh vrst ŠvN ne izvajajo vsako leto, kar sta pokazali tudi dve analizi MIZŠ (Kovač in Jurak, 2012). Izvedejo pa več drugih ŠvN, običajno naravoslovnih v domovih Centra šolskih in občolskih dejavnosti (CŠOD), kjer je izvedba organizacijsko najenostavnejša. Ugotavljamo tudi, da imajo majhne šole slabše dostopne podatke na svojih spletnih straneh od večjih šol. Vzrok bi lahko bil v majhnem številu zaposlenih in zato večji količini nalog vsakega posameznika.

Izvedbe ŠvN s plavalnimi vsebinami glede na statistično regijo

Statistične regije imajo različne pogoje za poučevanje plavanja, prav tako pa je raz-

lična ekonomska moč njihovih prebivalcev (Jurak, Kovač in Strel, 2002). Slika 1 prikazuje število šol, ki so izvedle ŠvN s plavalnimi vsebinami glede na statistično regijo, v kateri se šole nahajajo. Testiranje z χ^2 testom kaže, da obstajajo med regijami statistično značilne razlike glede na izvedbo ŠvN s plavalnimi vsebinami ($\chi^2 = 38,748$; $p = 0,000$).

Po številu izvedb izstopajo osrednjeslovenska, podravska in savinjska statistična regija, ki skupaj vključujejo 52,6 % ($N = 175$) vseh šol, ki so izvedle ŠvN s plavalnimi vsebinami. To so regije, ki imajo tudi večje število osnovnih šol glede na druge regije. Kljub temu pa vse tri regije nimajo najučinkovitejšega deleža izvedb glede na število šol v posamezni regiji. Najvišjega imata koroška (94,1 %) in zasavska statistična regija (90 %).

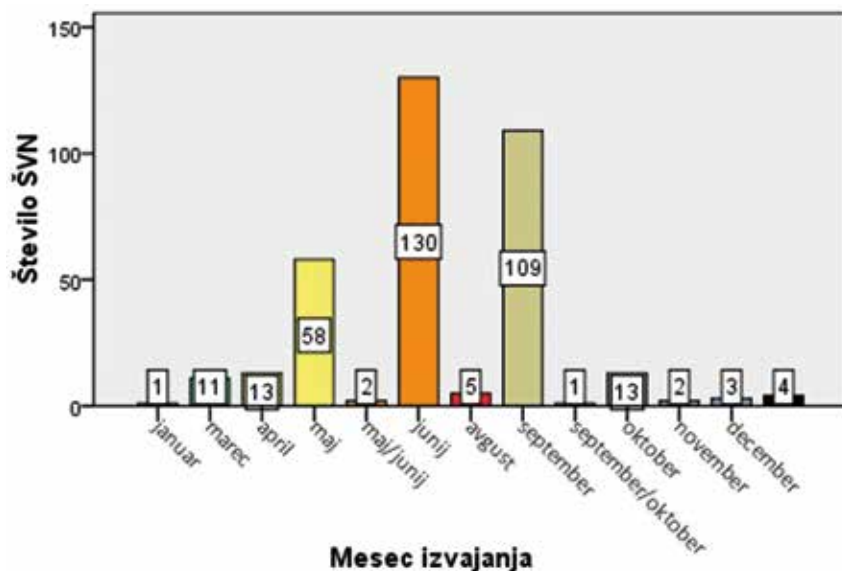
V obeh le po ena šola (v koroški od 17-ih, v zasavski pa od desetih) ni izvedla te vrste ŠvN. Sledijo osrednjeslovenska (86,8 %), gorenjska (82,4 %) in goriška (82,1 %). Ostale regije so izvedle manj ŠvN od povprečja celotne Slovenije (73,7 %). Najnižji delež organiziranosti te vrste ŠvN je v obalno-kraški statistični regiji (42,7 %), verjetno zato, ker so šole te regije ob morju ali v njegovi bližini, tamkajšnja pokrajina je otrokom poznana in ne predstavlja za njih novega okolja, zato plavanje izvedejo v obliki tečaja, učenecem pa ponudijo vsebinsko drugačne ŠvN.

Mesec izvedbe ŠvN

Slika 2 ponazarja število izpeljanih ŠvN s plavalnimi vsebinami v posameznem mesecu šolskega leta 2016/17. V primerih, kjer

Slika 1. Število šol, ki so izvedle ŠvN s plavalnimi vsebinami, in njihov delež glede na število šol v posamezni statistični regiji.

Slika 2. Mesec, v katerem so šole organizirale ŠvN s plavalnimi vsebinami.

je ŠvN potekala od konca enega meseca in se nadaljevala v drugega, smo za določitev meseca izbrali tistega, v katerem je izvedba potekala več dni. Stolpci s hrkati zapisanima dvema mesecema pa pomenijo, da šola še ni vedela točnega datuma izpeljave in je na način, kot smo ga tudi mi uporabili, informacije zapisala v spletnem letnem delovnem načrtu ali v publikaciji. Med analiziranimi šolami štiri niso navedle tega podatka.

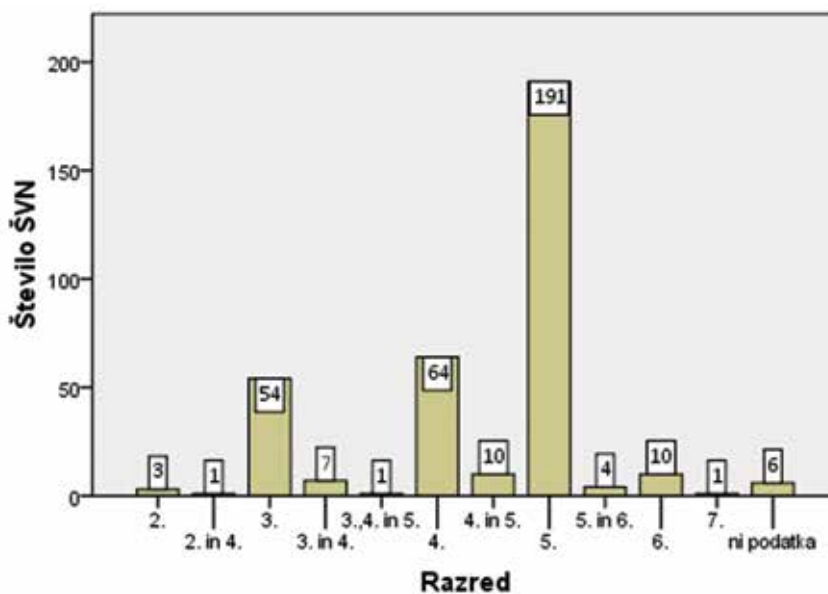
Več kot dve tretjini šol (67,9 %) najpogosteje izvede ŠvN s plavalnimi vsebinami junija in septembra, saj je vreme takrat najprimernejše.

Junija je bilo izvedenih 130 ŠvN (36,9 %), najpogosteje v sredini meseca od 12. do 16. junija (31,5 % izvedb v juniju). Nekaj manj jih je bilo izvedenih septembra (N = 109), sledijo maj (N = 58), april (N = 13) in oktober (N = 13) ter marec (N = 11). V preostalih mesecih je bilo izvedenih pet ali manj ŠvN s plavalnimi vsebinami. Pet šol je izpeljalo ŠvN konec avgusta in tako začelo s šolskim letom še pred uradnim začetkom pouka. Predvidevamo, da so se šole zanj odločile, ker tako ne posegajo v izvedbo rednega pouka, po drugi strani pa še izkoristijo lepe dneve. Velja pa opozoriti na precej tog Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (2012), ki navaja, da naj šole ne izvajajo pouka med počitnicami. Tako z izvedbo avgusta šola krši veljavni pravilnik. Prav tako nobena šola ni organizirala ŠvN s plavalnimi vsebinami februarja. Predvidevamo, da so razlogi v tem, da je del februarja namenjen zimskim šolskim počitnicam, ko termalna kopališča ponujajo svoje storitve

družinam. Februar pa je zaradi vremenskih razmer (skupaj z januarjem) namenjen tudi izpeljavi zimske ŠvN.

Dolžina ŠvN

Pri 21 spletnih predstavitev podatka o trajanju ŠvN s plavalnimi vsebinami nismo našli. Večina analiziranih izvedb ŠvN (N = 294; 83,5 %) je trajala pet dni, kar priporoča tudi koncept šole v naravi (Kovač in Jurak, 2012). Deset izvedb je bilo krajših, saj so trajale štiri dni, krajših izvedb (dvo- ali tri-dnevni) nismo zasledili. Več dni bivanja od priporočenih pa so učenci preživeli v 27 ŠvN (7,7 %), od tega jih je 24 trajalo šest dni, dve sedem dni in ena celo osem dni.

Slika 3. Razredi, ki so se udeležili ŠvN s plavalnimi vsebinami.

Daljše ŠvN so po mnenju Kristana (1998) učinkovite, saj dolžina trajanja povečuje možnost, da se vsi učenci naučijo plavati. S tem te šole sicer kršijo Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (2012), ki navaja, da so nedelje pouka prosti dnevi. Pravilnik prav tako omenja sobote kot pouka proste dneve, razen če ni z letnim delovnim načrtom določeno drugače. Ponekod smo zasledili, da šole, ki organizirajo ŠvN tudi v soboto (6-dnevne), te rešujejo tako, da imajo udeleženi učenci zato v ponedeljek po prihodu domov prost dan. Večina teh ŠvN je bila izvedena na Hrvaškem (77,8 % izvedb, daljših od pet dni), kar pomeni, da so šole za prevoz porabile precej časa; pri krajši izvedbi bi bila motena količina ur, namenjenih plavanju, s tem pa kakovost poučevanja.

Razredi, ki se najpogosteje udeležijo ŠvN

Največ ŠvN s plavalnimi vsebinami (N = 191; 54,3 %) je bilo organiziranih za učence 5. razredov (Slika 3). Tudi analiza MIZŠ (2014) kaže, da šole izpeljejo največ ŠvN (ne glede na njihovo vsebino) prav v 5. razredu. Zobec (2017) pa je ugotovil, za zimsko ŠvN v podravski regiji enakomerno izpeljujejo v 5., 6., in 7. razredu. Kljub temu da učni načrt za predmet šport (Kovač idr. 2011) in Kristan (2010) navajata, da je smotrno ŠvN s plavalnimi vsebinami uvrstiti v 4. razred, je bilo takšnih izvedb le 64 (18,2 %). Vzrok je najverjetneje v določilu MIZŠ, da sofinancira šolam eno ŠvN v času učenčevega šolanja glede na število njenih petošolcev (»Šola v naravi«, 2017).

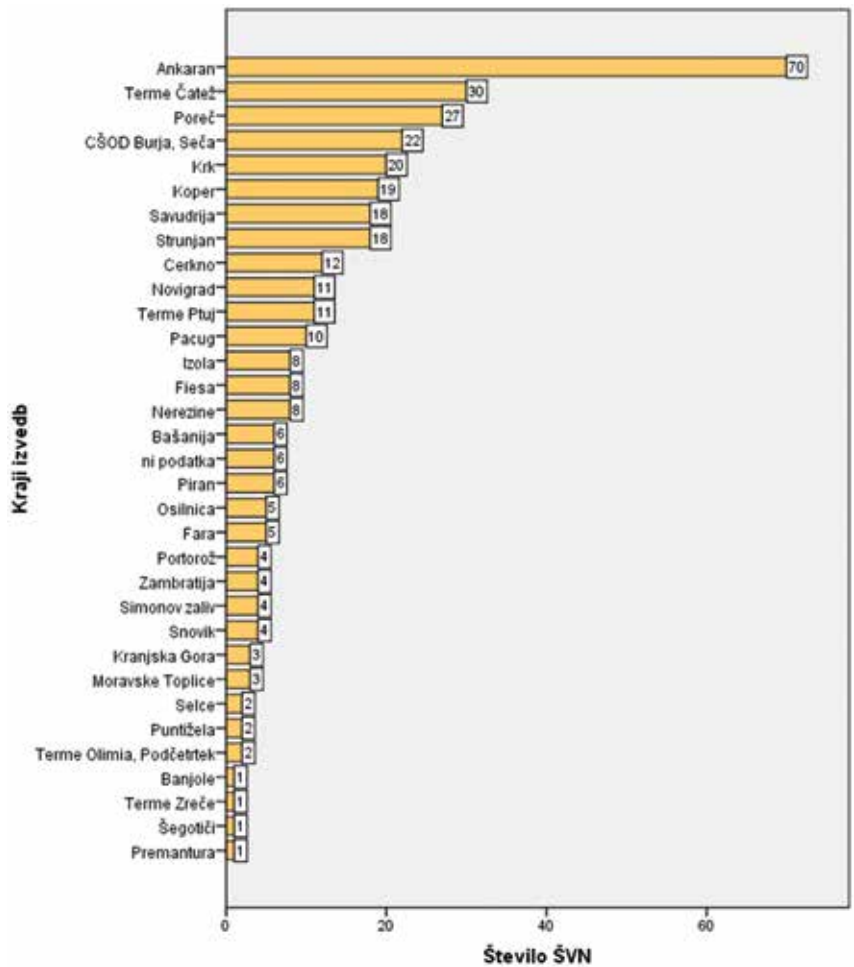
S 54 izvedbami (15,3 %) je bila tretja najpogostejša izbira 3. razred, tri izvedbe pa so bile namenjene tudi učencem 2. razredov. V teh primerih so šole izvedle obvezni 20-urni plavalni tečaj v okviru ŠvN. Kar 16 šol je poleg ŠvN v 3. razredu organiziralo še eno ŠvN s plavalnimi vsebinami v višjih razredih. V večini so to šole, ki v svoji bližini nimajo primerne bazena za učenje plavanja. Nekoliko presenetljivo je bilo nekaj ŠvN s plavalnimi vsebinami organiziranih tudi za učence višjih razredov, za katere običajno šole organizirajo vsebinsko drugačne ŠvN; za učence 6. razredov je bilo organiziranih 10 ŠvN (2,8 %), ena pa za učence 7. razredov.

Skladno s Pravilnikom o financiranju šole v naravi (2004) lahko šola, ki ima oddelke s prilagojenim izobraževalnim programom, za te oddelke dobi sofinancirano ŠvN dvakrat v času otrokovega šolanja, zato predvidevamo, da so to možnost izkoristile nekatere od šol, ki so v enem letu organizirale dve šoli ŠvN, posebej tudi za učence višjih razredov. Majhne šole zaradi manjšega števila učencev in racionalnejše organizacije združujejo več razredov, za katere organizirajo ŠvN. Takšnih izvedb je bilo 23 (6,5 %). Največkrat so združili 4. in 5. razred (N = 10) ter 3. in 4. razred (N = 7), ostale pa manjkrat. Pri šestih izvedbah podatka o razredu, v katerem so izvedli ŠvN, nismo zasledili.

Kraj in način izvedbe ŠvN

Zanimalo nas je tudi, koliko šol ŠvN s plavalnimi vsebinami šole izvedejo v Sloveniji oziroma v tujini. Na slovenskih tleh je bilo organiziranih 70,7 % plavalnih ŠvN (N = 249), nekaj več kot četrtina (N = 101; 28,7 %) na Hrvaškem, pri dveh izvedbah pa nismo razbrali podatka o lokaciji (0,6 %). Slovenija skupaj z bližnjo hrvaško obalo ponuja dovolj dobre pogoje za izvedbo plavalnih vsebin v ŠvN, saj imajo številne občine ali podjetja v posameznih občinah še vedno svoje počitniške domove na Hrvaškem (turistično naselje Bučanje pri Nerezinah, VIRC Materada pri Poreču itd.).

Primerjali smo tudi način izvedbe ŠvN s plavalnimi vsebinami glede na to, ali je izpeljava potekala ob morju ali na celini. Nekaj več kot tri četrtine izvedb so šole organizirale v primorju (N = 271; 77 %), ostale (N = 78; 22,2 %) pa na celini v kopališčih oziroma zdraviliščih. Za tri šole (0,85 %) nismo mogli ugotoviti, kje so izpeljale to organizacijsko obliko. ŠvN, izvedena ob morju, se gotovo razlikuje od tiste, ki je izvedena na celini, tako v načinu izvedbe plavalnih vsebin (v slani vodi), kot tudi z naravoslovno-družbenega

Slika 4. Kraj izvedbe ŠvN s plavalnimi vsebinami.

vidika v smislu pokrajine in dejavnosti, ki jih ponuja okolica (Kristan, 2010). Na podlagi ugotovitev Juraka idr. (2002) vidimo, da se je delež izvedb na celini povečal; v šolskem letu 2016/17 je 77 % šol organiziralo ŠvN v primorju, pred sedemnajstimi leti pa kar 83,6 %. Ker ima Slovenija le 43 km obale (»Slovenska obala«, 2019), morajo šole iskati priložnosti tudi v izvedbi v termalnih kopališčih na celini.

Tabela 2 prikazuje primerjavo med načinom izvedbe in državo izvedbe. Slovensko primorje še vedno prevladuje pri izbiri šol,

Tabela 2
Povezava med načinom izvedbe in državo

Država	Način izvedbe (število izvedb)			Skupaj
	Primorje	Celina	Ni podatka	
Slovenija	170	78	1	249
Hrvaška	101	0	0	101
Ni podatka	0	0	2	2
Skupaj	271	78	3	352

saj je 62,7 % (N = 170) vseh izvedb v primorju bilo izvedenih v Sloveniji, a je ta delež nižji od tistega iz leta 2002 (74 %) (Jurak idr., 2002). Izpeljava ŠvN v Sloveniji je tudi z organizacijskega in zakonodajnega vidika za šolo lažja, saj se učitelju izplačajo materialni stroški dela (terenski dodatek) v €, lažje je urejati zavarovanje otrok in zagotoviti njihovo zdravstveno varstvo.

Med izvedbami na celini so šole v letu 2016/17 organizirale ŠvN samo v slovenskih kopališčih (N = 78), medtem ko so leta 2002

izvajale ŠVN tudi v hrvaških bazenskih kopališčih (Jurak idr., 2002).

Šole so za izvedbo ŠVN s plavalnimi vsebinami izbrale 33 različnih krajev (Slika 4), največkrat pa so se odpravile z učenci v Ankaran (N = 70; 19,9 %). V tem kraju so učenci v večini plavanje osvajali in utrjevali v prostorih Rdečega križa na Debelem rtiču (N = 54), za ostale izvedbe pa so bile objave na spletu premalo natančne, da bi lahko z gotovostjo razbrali, kje v Ankaranu naj bi ŠVN potekala. Tudi Jurak idr. (2002) so že pred 17 leti kot najpogostejšo izbiro navedli Ankaran. Predvidevamo, da je tudi takrat prevladovalo prav letovišče Debeli Rtič, saj ima velik zunanji olimpijski bazen, morje ter pokrit bazen, ki ga lahko obiskovalci uporabljajo čez celo leto (»Zdravilišče Debeli rtič«, 2019). Druga najpogostejša izbira (N = 30) so Terme Čatež. Na tretjem mestu je Poreč, ki so ga šole izbrale 27-krat in je s tem tudi najpogostejša izbira zunaj meja naše države. Sledi ČŠOD Burja (Seča pri Portorožu), ki je največkrat obiskan dom ČŠOD (N = 22) in pravzaprav tudi edini, ki ima lasten bazen (ostali uporabljajo bazene bližnjih hotelov) z možnostjo koriščenja čez celo leto. Med pogostimi izbirami so še Krk (najpogostejše Baška) s po 20 izvedbami, Koper (N = 19) in Strunjan ter Savudrija (oba N = 18). Kraji so razporejeni skoraj po vsej Sloveniji. V šestih predstavljenih spletnih izvedbah pa šole kraja izvedbe niso navedle.

Omejitve raziskave

Raziskava ima nekaj omejitev. V prvi vrsti je to način pridobitve podatkov, saj so bili pridobljeni s pomočjo spletnih strani posameznih šol. Za večjo verodostojnost podatkov bi potrebovali poročila o uresničitvi letnega delovnega načrta vsake šole. Prav tako pa vse šole niso imele vseh zelenih podatkov, ker na državni ravni ni natančnih določil o tem, kaj morajo predstaviti na svojih spletnih straneh.

Naslednja omejitev je obdobje, v katerem smo pregledovali spletne strani. Nekaj spletnih strani smo pregledali meseca septembra, torej v začetku novega šolskega leta. Tako je nekaj šol že posodobilo svoje spletne strani, odstranilo objave in podatke za prejšnje šolsko leto ter nam tako onemogočilo vpogled v njihovo organizacijo ŠVN s plavalnimi vsebinami v preučevanem šolskem letu.

Glede na to, da smo podatke zbirali samo v šolskem letu 2016/17, se je lahko zgodilo, da nekatere manjše šole niso bile vključene

v raziskavo, saj ŠVN ne izvajajo vsako leto. Tako bi lahko bili rezultati tudi nekoliko drugačni, če bi raziskavo izvedli katero drugo šolsko leto ali pa bi v raziskavo vključili podatke za več šolskih let.

Sklep

Namen raziskave je bil dobiti natančnejši vpogled o izpeljanih ŠVN s plavalnimi vsebinami. Želeli smo ugotoviti, koliko šol jih izvaja in v kakšni meri se držijo priporočil za njihovo organizacijo in izpeljavo. Sočasno s tem smo želeli preveriti tudi, v kolikšni meri šole izkoriščajo svoje spletne strani za predstavitev tovrstnih ŠVN. Raziskava je pokazala, da šole na različne načine izpeljujejo ŠVN s plavalnimi vsebinami, prav tako pa so različne njihove spletne predstavitve.

Ugotovili smo, da je v šolskem letu 2016/17 skoraj tri četrtine osnovnih šol (N = 333; 73,67 %) izvedlo ŠVN s plavalnimi vsebinami, nekatere celo dve (352 izvedb). Izkazalo se je, da je delež izvedbe statistično značilno odvisen od velikosti šole in statistične regije. Največkrat so bile ŠVN s plavalnimi vsebinami izvedene meseca junija za učence 5. razreda in so trajale v večini 5 dni. Poleg Slovenije je za izvedbo ŠVN s plavalnimi vsebinami zanimivo tudi hrvaško primorje, kjer imajo številne slovenske občine svoje počitniške domove. Sicer prevladujejo izvedbe ob morju (77 %), ker pa ima Slovenija tudi precejšnje število term in zdravilišč z bazeni, kjer lahko šole izvedejo ŠVN s plavalnimi vsebinami v različnih mesecih šolskega leta, tudi pozimi, je teh izvedb čedalje več. Pri tem šole niso odvisne od vremena, zato je lahko takšna organizacija učinkovitejša.

Ugotovili smo tudi, da bi šole morale v večji meri izkoristiti objave o ŠVN na svojih spletnih straneh, tako za promocijo kot tudi za informiranje staršev in druge javnosti. Dobri dve tretjini šol je objavo sicer imelo, vendar so bile v večini pomanjkljive ter osiromašene. Natančnejše informacije smo tako pridobili iz drugih dokumentov (publikacija in letni delovni načrt). Menimo, da imajo šole še veliko prostora za napredek in širitev predstavitve šol tudi na druga družabna omrežja. Samo pri eni šoli smo namreč našli podrobnejše podatke tudi na Facebooku. Podatke bi bilo smiselno preveriti in dopolniti s poročili o izvedbah posameznih ŠVN, saj bi tako dobili bolj realno sliko, vendar so ti podatki težko dostopni.

Ker je Slovenija tako raznolika, ima vsaka regija prednosti in slabosti za izvajanje določene ŠVN. Zato bi bilo zanimivo še podrobneje analizirati vsebinski koncept ŠVN s plavalnimi vsebinami (katere dejavnosti v vodi, ob vodi, pod vodo ali na njej poleg poučevanja plavanja šole sploh še vključujejo v program in katere dodatne vsebine s področja naravoslovja in družboslovja predstavijo učencem), kakšna je učinkovitost poučevanja plavanja (kakšno stopnjo znanja usvojijo učenci) in kakšni so omejitveni dejavniki, da vse šole ne izpeljejo plavalne ŠVN. S tem bi vpogled v ŠVN še razširili in ponudili možnosti za pestrejšo in kakovostnejšo izvedbo te izjemno pomembne organizacijske oblike, v kateri šole izpeljejo del obveznega šolskega programa. Vseeno pa lahko trdimo, da je ŠVN s plavalnimi vsebinami s svojo več kot petdesetletno tradicijo trdno zasidrana v slovenskem šolskem prostoru in da je prav zaradi nje delež plavalcev s Sloveniji visok, utopitev zaradi neznanja plavanja pa je izjemno malo.

Viri

1. Analiza ŠVN za koledarsko leto (2014). (28. 8. 2017). Pridobljeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/pdf/Analiza_SVN_2014.pdf
2. Evropska komisija/EACEA/Eurydice (2013). *Športna vzgoja in šport v šolah v Evropi*. Poročilo Eurydice. Luxembourg: Založba Evropske unije.
3. Jurak, G., Kovač, M. in Strel, J. (2002). *Bazenska kopališča v Sloveniji*. Ljubljana: Zavod za šport Slovenije.
4. Kapus, V., Štrumbelj, B., Kapus, J., Jurak, G., Šajber Pincolič, D., Vute, R., ... Čermak, V. (2011). *Plavanje, učenje*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
5. Kovač, M. in Jurak, G. (2012). *Izpeljava športne vzgoje*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
6. Kovač, M., Markun Puhani, N., Lorenci, B., Novak, L., Planinšek, J., Hrastar, I., ... Muha, V. (2011). *Učni načrt. Program osnovna šola*. [Elektronski vir]. Pridobljeno iz http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_
7. Kristan, S. (1998). *Šola v naravi*. Radovljica: Didakta.
8. Kristan, S. (2010). *Pogledi na šport 2 – Predšolski športnovzgojni program Zlati sonček, šola v naravi, aktualni odzivi*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
9. *Pravilnik o financiranju šole v naravi (2004)*. Uradni list RS, št. 61/04, 70/08 in 61/09 (12. 9. 2017). Pridobljeno iz <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5933>

10. *Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole* (2007). Uradni list RS št. 57/07, 65/08, 99/10, 51/14, 64/15 in 47/17 (16. 9. 2017). Pridobljeno iz <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>
11. *Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole* (2012). Uradni list RS, št. 50/12 in 56/12 – popr. (18. 6. 2017). Pridobljeno iz <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11347>
12. *Seznam osnovnih šol*. (17. 8. 2017). Pridobljeno iz <https://krka1.mss.edus.si/registriweb/Seznam1.aspx?Seznam=2010>
13. *Slovenska obala* (12. 3. 2019). Pridobljeno iz: <https://sites.google.com/site/slovenskaobala21/dolzina>
14. *Slovenske statistične regije in občine v številkah 2017* (17. 8. 2017). Pridobljeno iz <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6723>
15. *Šola v naravi*. (2017). Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Pridobljeno iz http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/sola_v_naravi/
16. *Zakon o osnovni šoli* (1996). Uradni list RS, št. 81/06 (15. 9. 2017). Pridobljeno iz <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448>
17. *Zdravilišče Debeli rtič* (12. 3. 2019). Pridobljeno iz: http://www.zdravilisce-debelirtic.org/PONUDBA_ZA_VRTCE_OSNOVNE_SOLE_V_NARAVI_IN_SPORTNE_PRIKRAVE/
18. Zobec, T. (2017). *Izvedba in spletne predstavitve zimskih šol v naravi osnovnih šol iz Podravske statistične regije* (Magistrska naloga, Fakulteta za šport). Pridobljeno iz <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=104879&lang=slv>
 mag. Matej Drevenšek, prof. šp. vzg.
 Srednja frizerska šola Ljubljana
matej.drevensek@gmail.com